

ΠΑΣΧΑ ΚΑΙ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Πάσχα 1825: «Ακολασία και σπατάλη» λόγω εθνικού δανείου

Το 1825 οι επαναστατημένοι Έλληνες γιόρτασαν με τρικύβερτα γλέντια το Πάσχα. Αφορμή δεν ήταν ούτε η ταύτιση της Επανάστασης με την Ανάσταση, ούτε κάποιες μεγάλες επιτυχίες στον εθνικοαπελευθερωτικό αγώνα. Καταγιγίδες αναμένονταν, καθώς ο Ιμπραήμ μόλις είχε αποβιβαστεί με τα σίφη του ανενόχλητα στη Μεθώνη, τον πρώτο εμφύλιο διαδεχόταν ο δεύτερος.

Ο Κολοκοτρώνης βρισκόταν στη φυλακή, είχε αρχίσει η πολιορκία του Μεσολογγίου... Κι όμως, στο Ναύπλιο ξεφάντωναν όσο ποτέ προηγούμενα! Ο φιλέλληνας γιατρός Ι. Μίλιγγκεν, που βρέθηκε στην πρωτεύουσα στις 10 Απριλίου εκείνης της χρονιάς, γράφει στ' απομνημονεύματά του, πως τρεις μέρες δεν σταμάτησε το γιορταστικό ντουφεκίδι, το αδιάκοπο το φαγοπότι κι ο χορός. Ο Τζέιμς Εμερσον, που είχε έρθει στην Ελλάδα με τον Μπαίρον, ήταν κι αυτός παρών. Στο ημερολόγιό του, που κυκλοφόρησε στο Λονδίνο το 1826, καταγράφει μια κατεξοχήν ελληνική παραδοσιακή γιορταστική ατμόσφαιρα:

«Σήμερα, γιορτή του Πάσχα, το Ναύπλιο παρουσιάζει καινούρια εικόνα... Χθες Σάββατο, κάθε δρόμος ήταν γεμάτος αίματα από αρνιά σφαγμένα και κασιόκια. Σήμερα κάθε σπίτι μοσχοβολάει από πίτες και ψητιά. Όλοι οι κάτοικοι αλλάζουνε βίζιτες, ευχές και φιλήματα στα δυο μάγουλα με το Χριστός Ανέστη.

Η μέρα πέρασε με γλέντια σκορπισμένα παντού. Οι κανονίες από το Παλαμήδι αντηκούσαν κάθε στιγμή, απαντώντας στο ακατάπαυστο ντουφεκίδι των φουστανελοφόρων. Οι στρατιώτες από τεμπελιά δεν βγάζανε τις σφαίρες από τα φουσέκια, ίσως για να κάνουνε μεγαλύτερο κρότο. Τα δυστυχήματα ήταν συχνά. Ένας σκοτώθηκε στο παράθυρό του κι άλλος βαριά πληγώθηκε...»

Σε μια πρώτη ανάγνωση οι περιγραφές δίνουν μια γεύση του πατροπαράδοτου τρόπου γιορτασμού του Πάσχα τα χρόνια της Επανάστασης του '21. Και τα κατοπινά χρόνια, άλλωστε, με παρόμοιους τρόπους πανηγυριζόταν η «εορτή των εορτών». Οι δύο φιλέλληνες, έχοντας ζήσει τον εμφύλιο σπαραγμό που είχε

προηγηθεί, προσθέτουν ορισμένα στοιχεία, που οδηγούν σε μια δεύτερη ανάγνωση. Περίσσευσαν τα φιλήματα αγάπης στην Ανάσταση, θυμάται ο Μίλιγγκεν, σχολιάζοντας δηκτικά πως θα είχαν κάποιο λόγο, αν ήταν και αληθινά.

Ο Εμερσον είναι πιο αναλυτικός: «Το απόγευμα έγινε η τελετή της Αγάπης. Ύστερα από την εκκλησία του Αγ. Γιώργη (την κατοπινή Μητρόπολη), μετά τη λειτουργία, συνταχθήκανε στην πλατεία του Πλατάνου, έξω από το τζαμί, έδρα του Εκτελεστικού. Το Βουλευτικό, ως πολυαριθμότερο, μπήκε στη γραμμή και οι Εκτελεστικοί, περνώντας μπροστά τους αγκάλιαζαν και φιλιότανε με δύναμη και με θερμότητα. Τέτοια φιλία ανάμεσα σε τέτοιους ραδιούργους δεν χρειάζεται πολύ σκέψη για να καταλάβει κανείς πως ήτανε φιλία του Ιούδα».

Μια παρόμοια παρατήρηση κάνει κι ένας τρίτος φιλέλληνας, που βρισκόταν κι αυτός στο Ναύπλιο. Πρόκειται για το δικηγόρο από Σαρδηνία Αλερίνο Πάλμα, που γράφει: «Παραστάθηκαν στη λιτανεία και είδα να λαβαίνουνε μέρος σε αυτή, πρώτα του

Βουλευτικού και από πίσω οι άλλες αρχές. Είδα έπειτα όλους ν' αλλάζουνε φιλήματα ως σημείο ειρήνης και είπα στον εαυτό μου πως ήταν φιλήματα Ιούδα... Είχα γνωρίσει πρόσωπα και πράγματα».

Ο Γιάννης Βλαχογιάννης σχολιάζοντας αυτά τα πικρόχολα παρατηρεί «πως των ξένων τα κεφάλια δε θέλανε να καταλάβουν την ανάγκη του εμφυλίου σπαραγμού, μέσα σ' έναν αγώνα τρομερό για την εθνική ύπαρξη».

Διατυπώνει και μια ακόμη διαφωτιστική παρατήρηση, που εξηγεί το πασχαλινό υπερ-ξεφάντωμα του 1825: «Η ακολασία αυτή η βακχική, η σπατάλη της μαρούτης και όλη η μάταιη επίδειξη είχανε και πολιτικό λόγο: Το αγγλικό δάνειο είχε φθάσει, Απρίλη ίσα ίσα, και το περίφημο Κουβέρνο (το Εκτελεστικό με επικεφαλής τον Γ. Κουντουριώτη που είχε επιβληθεί στον πρώτο εμφύλιο πόλεμο) σκόπιμα ήθελε να περιποιηθεί τα άταχτα στρατεύματα για να μείνουνε πιστά και αφοσιωμένα στην «Εθνική Διοίκηση» και κατά των «αντιπατριωτών»».